

Anders Haahr Rasmussen, oplæg, konference om prostitution på Københavns Universitet, Festsalen, Oplysning eller misinformation i medierne, 2. december 2008

Titlen på dette debatpanel er "Oplysning eller misinformation i medierne". Et af underspørgsmålene lyder: "Lever pressen op til sit ansvar i debatten?" Det vil jeg gerne prøve at svare på, og jeg skal med det samme understrege, at mit indlæg er aldeles uvidenskabeligt og udelukkende baseret på mine egne erfaringer som journalist og avislæser.

Det er en generel anke mod journalister, at de er dumme. At de simpelthen ikke ved nok om de emner, de skriver om. Vi har hørt det for nylig i forbindelse med finanskrisen: Den er blevet dækket af journalister uden tilstrækkelig forståelse for globale markedskræfter, journalister uden egentlig finanspolitisk indsigt. De magter ikke at skrive begavet og nuanceret om økonomi, for de ved ikke nok om økonomi.

Man kan komme med samme kritik, når emnet er prostitution. Prostitution er et krydsfelt af køn, sex, magt, social eksklusion, marginalisering, ligestilling, normativitet – alt sammen mødes i det her sociale fænomen, vi kalder prostitution. Det er vældig komplekst, og det bliver som regel dækket af journalister uden kendskab til hverken kønsforskning, feministisk teori eller seksualitetsstudier, journalister der aldrig har læst en eneste sociologisk analyse af eller et antropologisk feltarbejde om emnet.

Det er ikke så underligt, at det er sådan. For journalister er som regel generalister. De fleste er uddannet på en journalisthøjskole til at kunne skrive om folkeskolereform den ene dag, kriminalisering af sexkunder den anden dag og optøjer på Nørrebro den tredje dag. Det er der ikke nødvendigvis noget i vejen med. Man behøver ikke være specialist for at kunne lave god journalistik. Så længe man erkender sin egen begrænsede viden. Så kan man nemlig tage udgangspunkt i den og blive klogere på læseren, lytteren eller seerens vegne. Det er velkendt: Når journalister for eksempel skal skrive om immigrationslovgivning eller finanskrisen, så sker det som regel med en erkendelse af, at det er komplicerede emner, som man må sætte sig grundigt ind i. Der er en erkendelse af, at man ikke selv helt ved, hvad der er på spil, hvad det egentlig handler om. Det må man forsøge at forstå.

Jeg oplever, at den ydmyghed over for emnet og den nysgerrighed i forhold til at blive klogere er mindre til stede, når emnet er prostitution. Det er som om mange journalister opfatter sig selv som specialister, når emnet er prostitution. Som om vi tror, vi ved, hvad det handler om. Logikken synes at være, at vi jo udmærket ved, hvordan det er at dyrke sex – det har vi selv prøvet – så hvis vi bare tilsætter lidt penge, ved vi også, hvad prostitution er. Det bliver gjort enormt enkelt. Væk er de nysgerrig og kritiske spørgsmål: Hvad er prostitution? Hvad er det egentlig, der bliver solgt? Hvem sælger det? Hvem køber det? Hvorfor gør de det? Hvor tit? Hvor længe? Hvornår er det et problem? Hvorfor er det et problem?

Den slags klassiske hv-spørgsmål er påfaldende fraværende. De står ellers på side 2 i den journalistiske lærebog og kan vel siges at udgøre grundlaget for den journalistiske nysgerrighed. Desværre ser den nysgerrighed ud til at være forsvundet. Alle ved tilsyneladende, hvad det handler om: Det handler om at mænd køber kvinder, såre simpelt. Det eneste hv-spørgsmål, der står tilbage er: Hvad skal vi gøre ved det?

På den måde tror jeg, at pressen har medvirket til at reducere prostitutionsdebatten til et holdningsspørgsmål om at være for eller imod prostitution, for eller imod en kriminalisering. På den måde vil jeg mene, at de har svigtet deres rolle.

Men journalisterne bærer ikke skylden alene. For det er nu engang sådan, at journalister er afhængige af kilder. Journalister kan for eksempel ikke selv bedrive forskning, de må nøjes med at referere forskernes resultater. Problemet er så bare, at der bliver forsket så lidt på det her område i Danmark, at journalisterne stort set ingenting har at formidle. Der er et enormt behov for mere viden, ny viden. Hvis man så som journalist henvender sig til kilder uden for det gængse forskningsmiljø for at få sine oplysninger – hvis man f.eks. henvender sig til hjælpeorganisationer, politikere, Servicestyrelsen – så løber man ind i et andet problem: at de alle sammen har en politisk dagsorden. Og den politiske dagsorden farver selvfølgelig de oplysninger, de giver.

Lad os tage to markante organisationer som Reden og Sexarbejderens Interesseorganisation (SIO) som eksempel. Reden optræder tit som kilder i medierne, og de bliver tillagt en enorm autoritet, ikke mindst på grund af deres mange års erfaring med socialt arbejde. Reden er en kristen hjælpeorganisation, der officielt betragter prostitution som vold mod kvinder og arbejder for en kriminalisering af sexkunderne. Det er ikke et problem i sig selv, det er en bestemt radikalfeministisk måde at anskue prostitution på, fair nok, det lægger Reden ikke skjul på. Men det betyder selvfølgelig, at man som journalist må betragte Reden som en partskilde med klare interesser, og ikke som en uvildig ekspertkilde. Derfor undrer det mig, når jeg ser Reden citeret for, at det svenske forbud har medført et fald i omfanget af prostitution og trafficking. Det undrer mig ikke, at Reden udlægger erfaringerne fra Sverige sådan. Det undrer mig, at Reden overhovedet bliver *brugt* til at udlægge erfaringerne fra Sverige.

På samme måde undrer det mig, når jeg for nylig ser i en artikel på forsiden af Metro-Express, at journalisten har brugt formanden for SIO til at udlægge de New Zealandske erfaringer. Hvis man som journalist vil skrive om erfaringerne fra Sverige eller New Zealand, så må man selv læse rapporterne eller interviewe dem, der står bag. Det holder ikke at lade partskilder som Reden og SIO, der hver især arbejder med bestemte politiske mål for øje, fremlægge teksten. Det øger risikoen for misinformation i medierne.

Samme problem gør sig gældende blandt politikere. Københavns borgmester, Ritt Bjerregaard, var tidligere på året med til at skrive en kronik i Jyllands-Posten. Der kunne man læse at antallet af prostituerede i Sverige var faldet med 90 procent efter lovændringen. Man kunne også læse, at 90 procent af de danske prostituerede har været udsat for seksuelle overgreb som børn. Og at 70 procent ifølge en international undersøgelse lider af posttraumatisk stress. Det er ikke svært at forstå, hvorfor Ritt Bjerregaard lægger navn til sådan en besynderlig blanding af løse påstande, deciderede usandheder og tal hevet ud af en sammenhæng. Hun vil jo gerne ændre folks holdning til prostitution, så der kan blive flertal for at gennemføre en lovændring. Målet synes at hellige midlet, men igen: Det bidrager til misinformation i medierne.

Et andet glimrende eksempel på dette er kampagnen Hvem Betaler Prisen, som Velfærdsministeriet har iværksat gennem Servicestyrelsen. Den er henvendt til unge mellem 15 og 19 år og består af en hjemmeside, annoncer i ungdomsblade, et magasin og en dvd om prostitution. Her lærer man, at

"prostituerede sjældent er glade for deres arbejde. Næsten alle ville helst holde op", og at "de fleste prostituerede har haft en hård barndom med vold, seksuelle overgreb eller andre omsorgssvigt". Da jeg ringede til Servicestyrelsen, erkendte de blankt, at påstandene hverken var videnskabelige, repræsentative eller statistisk valide. Det samme blev de citeret for i Berlingske Tidende: "Vi har ikke kvantitative tal for, at prostituerede i Danmark ikke trives."

Da jeg så spurgte, hvorfor de viderebragte disse påstande som sandheder, så fik jeg at vide, at formålet med kampagnen først og fremmest er at påvirke de unges adfærd og deres holdninger. Kampagnen er sat i værks for at få unge til at tage afstand fra sexkøb. Målet helliger igen midlet, og resultatet er yderligere misinformation, nu med ministeriel blåstempling.

Hvis der skal komme mere oplysning og mindre misinformation i medierne, så er der brug for flere kilder, der er interesseret i at oplyse frem for at ændre folks holdninger. Det er svært at lave oplysende journalistik, når kilderne ikke er interesseret i at oplyse, men først og fremmest er interesseret i at få deres vilje.

Det er et af de største problemer, man støder på som journalist: At nærmest samtlige aktører har et klart mål, og at målet tilsyneladende helliger midlet. Det er virkelig svært at skaffe sig uvildige oplysninger.

Der har næppe været nogen større forhindring for en saglig debat og en saglig dækning, end denne ensidige reducere af problemet til at være et spørgsmål om at tage stilling: for eller imod – kriminalisering eller ej.

Journalisterne har selv bidraget til denne forsimpling. Men de er i ligeså høj grad ofre for den.

Anders Haahr Rasmussen, København 2/12/08